

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XI

BELGRADE 1980.



же да проистекне не само као резултат дуготрајног рада, већ и крајње коцентрације пажње при читању архивских књига, бескрајног стрљења и истинске научничке жеље и настојања да се што више докучи о једном „доста ексклузивном, типично градском, ретко негованом и много цењеном у прошлости“ занату, а о којем се скоро ништа није знало у односу на Дубровник, што се односи и на пласирање производа дубровачких стаклара ван овога града.

Објављени документи имају вишестрану важност. Они су значајан извор за проучавање динамике развоја стакларског заната у Дубровнику, занатске технологије, нивоа и квалитета производа, као и потреба и навика Дубровчана свих друштвених слојева да поседују и употребљавају предмете од стакла. Истовремено *Грађа* информише о продору дубровачких стакларских израђевина у балканске земље, затим у Апули-

ју, на Сицилији, у Александрију, и помаже да се сагледа важност Дубровника као стакларског центра ширих размера. *Грађа* такође представља и важан извор за историју стакла и стакларства у Европи, тачније муранско-млетачког, које је било водеће, а тесно повезано са дубровачким стакларством. Сем тога, ова збирка докумената означава и вредан извор за историју занатства у Дубровнику уопште, јер пружајући податке о комплексности токова настанка, раста, успона и нестајања стакларског заната омогућава да се боље сагледају токови развоја других заната из истог времена. Једном речју, *Архивска грађа о стаклу и стакларству у Дубровнику* представља значајан и врло користан зборник докумената не само за стручњаке за стакло, већ и за све друге који се баве проучавањем занатства и материјалне културе у овом периоду.

Бурђица Петровић

Petar Milosavljević, RADNIČKI POKRET U RUMUNIJI I (1870—1917),
Balkanološki institut SANU, Beograd 1977, 153 стр.

У оквиру подухвата Балканолошког института да се представи развој радничког покрета балканских народа, одговарајуће место дато је радничком покрету у Румунији. Аутор се прихватио посла да укаже на начин кретања тенденције у радничком покрету почев од 1870. па све до уласка Румуније у први светски рат 1917. Аутор је користио изворе у Румунији, у првом реду радничку и социјалистичку штампу, као и шире публикације, а затим и богату литературу о овом питању на румунском и руском језику.

Рад се састоји од увода и шест поглавља. Прво поглавље говори о друштвено-економским односима у Румунији у другој половини XIX и почетком XX века, тј. о аграрној реформи коју је спровео 1864. године Александар Јоан Куза, владар румунске кнежевине. Ту је реч о осиромашењу сељака, о сељачким покретима и о почетку развоја румунске индустрије, у чему је велику улогу

имао страни капитал, док су припадници радничке класе у почетку претежно били страног порекла. Друго поглавље посвећено је идејном сазревању и организованом оформљењу радничког покрета. Ту је реч о првим радничким и социјал-демократским организацијама по градовима, које имају антимонархистички карактер, самим тим што се солидаришу са међународним радничким покретом. У даљем излагању реч је о ширењу марксистичких идеја осамдесетих година прошлог века, о формирању Социјалдемократске партије и њеном приступању II интернационали, на чијем је челу био Фридрих Енгелс. Формирање радничке партије истовремено је указало и на борбу између револуционарног и опортунистичког правца у румунској социјалдемократији. Поглавље се завршава анализом радничких покрета првих година нашег века, док је прилично простора посвећено сељачким иступањима у истом перио-

ду, као и ставу румунске социјал-демократије према сељачком питању.

Треће поглавље третира оживљавање и успон румунске социјал-демократске радничке партије. После кратког периода депресије почетком овог века, раднички покрет доживљава полет који се одражава у јачању синдикалног покрета, у обнови радничке штампе и низу митинга и штрајкова. У овом периоду вођена је посебна борба за укидање закона о корпорацијама. Међутим, покрет сељачким масама нишао је на подршку једино радничке класе.

Четврто поглавље је посвећено периоду обнове Социјалдемократске партије. Пошто је сељачки устанак у 1907. пропао, пролетаријат је опет постао главни противник буржоазије. У том периоду Социјалдемократска партија Румуније одржала је први конгрес са 94 делегата и представника 47 синдикалних и социјалдемократских организација из 20 градова. Ту је реч и о програму партије, претежно заснованом на реформистичким теоријским погледима. Међутим, раднички покрет бележи, све до почетка балканских ратова 1912., завидне успехе.

Пето поглавље обухвата пери-

од од почетка балканских ратова до уласка Румуније у светски раднички покрет. Он је био антиратно расположен, следећи ставове међународног радничког покрета. У току балканских ратова настале су економске кризе у румунској привреди, што је изазвало покрете у румунској радничкој класи, а и сељачке покрете, иако су они избијали неорганизовано.

Шесто поглавље посвећено је Трансилванији, територији која је тек после завршеног првог светског рата присаједињена Румунији. Ту се говори о Банату у периоду стварања двојне монархије до почетка нашег века.

Румунија је изразито аграрна земља у којој је радничка класа доста касно дошла до изражаја и понекад није била у стању да искористи савезништво са сељаштвом.

Књига даје на увид у предмет који обрађује, а уједно пружа и богату литературу. На крају су кратак резиме и листа извора и литературе.

Ова монографија пружа нашем читаоцу могућност да боље упозна почетке радничког покрета наших суседа.

Милан Ванку

Valentin Al. Georgescu — Petre Strihan
JUDECATA DOMNEASCA IN ȚARA ROMANEASCA ȘI MOLDOVA (1611—1831)
Partea I, Organizarea judecătorească, Vol. I (1611—1740),
București 1979, 218 стр.

Два аутора су се прихватила посла да овом опсежном књигом, која је рађена на основу богате библиографије, укажу на судски систем какав је у току дужег периода постојао у дунавским кнежевинама, које су биле нека врста тампон-држава између хришћанског и нехришћанског света, иако су признавале турску власт. Ограничена на одређени период, књига је подељена на осам поглавља, изузимајући увод, у коме се указује на опште карактеристике правних институција и традиција које су постојале у дунавским кнежевинама.

Прво поглавље посвећено је компетенцијама владара чија су

права почела да се сужавају још крајем XVI века, а посебно после смрти Михаила Храброг, првог ујединитеља свих румунских кнежевина.

У другом поглављу је опширно приказан владарски савет, његова општа структура и састав. Веома је занимљиво објашњен постојећи однос између владара и савета кад је реч о судској власти. Посебно је указано на компетенције које је савет имао без учешћа владара. Из свега произлази да су бољари имали одлучујућу улогу у судству. Треће поглавље посвећено је скупштини сталежа, која је тако названа у вези са сличним институцијама које су по-